

22.2.2010

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

OLESKELULUVAT VUONNA 2009

1. Johdanto

Tilastokatsauksessa kuvataan vuoden 2009 aikana vireille tulleiden oleskelulupahakemusten ja Maahanmuuttovirastossa tehtyjen päätösten jakautumista tarkemmin hakuperusteen ja kansalaisuuden mukaan. Vertailukohteena on ensisijaisesti vuosi 2008, mutta myös vuoden 2007 luvut mainitaan katsauksen taulukoissa.

Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen oleskeluluvan ulkomailla olevalle ulkomaalaiselle ja ensimmäisen oleskeluluvan ilman oleskelulupaa maahan saapuneelle ulkomaalaiselle ulkomaalaislaissa tarkemmin säädetyillä perusteilla¹ Valtaosa katsauksessa käsiteltävistä oleskelulupahakemuksista ratkaistaan viraston sisäisen työjaon mukaisesti maahanmuuttoyksikössä. Analyysissä ei käsitellä kansainväliseen suojeluun liittyviä oleskelulupia, jotka ratkaistaan turvapaikkayksikössä ja joista on laadittu erillinen tilastoanalyysi.

2. Vireille tulleet oleskelulupahakemukset

Kaikkiaan oleskelulupahakemuksia alla mainituilla eri perusteilla tuli vireille vuonna 2009 yhteensä 20 790 (2008: 22 904). Vireille tulleiden oleskelulupahakemusten määrä laski noin 9 % edelliseen vuoteen verrattuna (ero 2 114 hakemusta).

Eniten kasvua vuoteen 2008 verrattuna tapahtui muuta omaista koskevien perhesidehakemusten määrässä (53 %) sekä elinkeinonharjoittajan (43 %) ja suomalaisen syntyperän perusteella haetuissa oleskelulupahakemuksissa (43 %). Eniten hakemusten määrä väheni työntekijän oleskelulupahakemuksissa (42 %).

Yksi merkittävimmistä muutoksista vireille tulleissa oleskelulupahakemuksissa on ollut somalialaisten hakijoiden määrän huomattava kasvu; 1 015 hakemusta enemmän kuin vuonna 2008 (81 % lisäystä). Valtaosa somalialaisten hakemuksista koskee perheen yhdistämistä, ja näiden hakemusten voidaan ennustaa kasvavan lähivuosina merkittävästi lisääntyneen turvapaikanhakijamäärän ja hakijoille annettavan kansainvälisen suojelun johdosta.

Vuonna 2009 tuli vireille yhteensä 8 509 perhesiteen perusteella vireille laitettua oleskelulupahakemusta ja ylivoimaisesti suurin hakijamaa oli Somalia (2 204 hakemusta, 26 % kaikista perhesidehakemuksista).

¹ Poliisin toimivaltaan kuuluu mm. ensimmäisen oleskeluluvan myöntäminen **Suomen kansalaisen Suomessa olevalle** perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle, uuden määräaikaisen oleskeluluvan myöntäminen sekä pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntäminen. Myös unionin kansalaisten oleskeluoikeuden rekisteröinti ja oleskelukortin myöntäminen unionin kansalaisen perheenjäsenille kuuluu pääsääntöisesti poliisin toimivaltaan. Nämä luvat eivät siis sisälly tähän tilastoanalyysiin.

Vuodesta toiseen Venäjän federaation kansalaiset ovat hakeneet enemmän oleskelulupia Suomeen kuin minkään muun maan kansalaiset. Viime vuonna venäläisten hakijoiden määrä laski 20 % edellisestä vuodesta (2009: 4 260).

Hakuperuste	Hakijamäärä 2007	Hakijamäärä 2008	Hakijamäärä 2009	Muutos-% vrt. 2008– 2009
Työnteko	6 412	6 848	3 953	- 42
Elinkeinonharjoittaminen	84	67	95	+ 42
Suomalainen syntyperä	576	486	697	+ 43
Opiskelu	4 013	4 832	4 653	- 4
Muu peruste (*)	3 215	3 247	2 883	- 11
Perheside, avioliitto tms.	1 989	2 223	2 342	+ 5
Perheside, lapset	2 635	3 184	3 540	+ 11
Perheside, muu omainen	960	1 185	1 819	+ 53
Perheside, Suomen kansalaisen perheenjäsen	677	832	808	- 3
Yhteensä	20 561	22 904	20 790	- 9

(*) Taulukoissa kohdassa Muu peruste (*) asioista suuri osa koskee työperusteista maahanmuuttoa, ks. luku 8, jossa kuvataan tarkemmin se, mitä hakuperusteella ”muu peruste” tarkoitetaan.

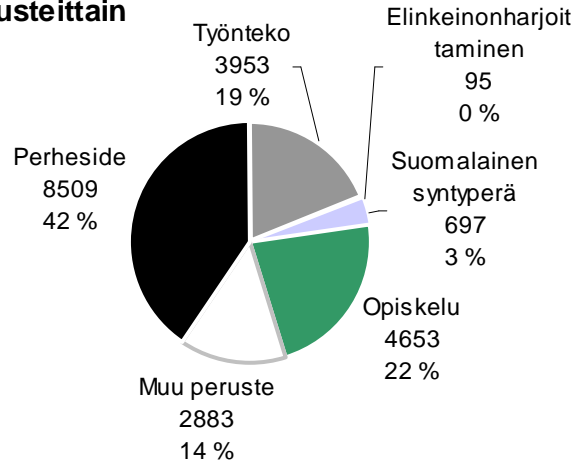
Kaikkien eri perusteilla vireille tulleiden oleskelulupahakemusten 10 suurinta hakijakansalaisuutta vuonna 2009 olivat:

- 1) Venäjän federaatio (4 260)
- 2) Somalia (2 267)
- 3) Kiina (1 473)
- 4) Intia (1 402)
- 5) Turkki (831)
- 6) Yhdysvallat (708)
- 7) Ukraina (698)
- 8) Irak (499)
- 9) Vietnam (453)
- 10) Thaimaa (444).

Oheisesta kaaviosta näkyy vuonna 2009 vireille tulleiden oleskelulupahakemusten prosentuaaliset osuudet hakuperusteittain:

Vuonna 2009 vireille tulleet oleskelulupahakemukset hakuperusteittain

Vuoden 2010 alussa oleskelulupahakemuksia kaikilla eri perusteilla oli vireillä maahanmuuttoyksikössä yhteensä noin 8 800 ja näistä perhesidehakemuksia oli yhteensä noin 6 000. Vireillä olevista perhesidehakemuksista noin 45 % (noin 2 700) oli somalialaisten hakemuksia.

3. Oleskelulupahakemusten keskimääräiset käsittelyajat Maahanmuuttovirastossa

Hakuperuste	Käsittelyaika 2007	Käsittelyaika 2008	Käsittelyaika 2009
Työnteko	46	49	54
Elinkeinonharjoittaminen	87	73	79
Suomalainen syntyperä	333	421	535
Opiskelu	27	21	26
Muu peruste	46	37	47
Perheside, avioliitto tms.	150	136	178
Perheside, lapset	114	106	143
Perheside, muu omainen	308	266	412
Perheside, Suomen kansalaisen perheenjäsen	133	106	137

Keskimääräiset käsittelyajat pidentyivät kaikkien hakuperusteiden kohdalla. Tämän arvioidaan osittain johtuvan monimutkaistuneista hakemuksista ja kielteisten päätösten määrän suhteellisesta kasvusta aiempiin vuosiin verrattuna.

Keskimääräiset käsittelyajat on saatu laskemalla tilastollinen keskiarvo kaikista vuoden aikana ratkaistuista asioista alkaen siitä päivästä, jolloin asia on tullut vireille virastossa ja päättyen siihen, kun asiaan on tehty ensimmäinen ratkaisu.

4. Oleskelulupapäätökset

Päätöksiä (sekä kielteisiä että myönteisiä) eri perusteilla vireille laitettuihin oleskelulupahakemuksiin vuonna 2009 tehtiin yhteensä 18 260 (2008: 23 112). Päätösmäärä laski kaiken kaikkiaan noin 11 % (lukumääräinen ero 4 852 päätöstä).

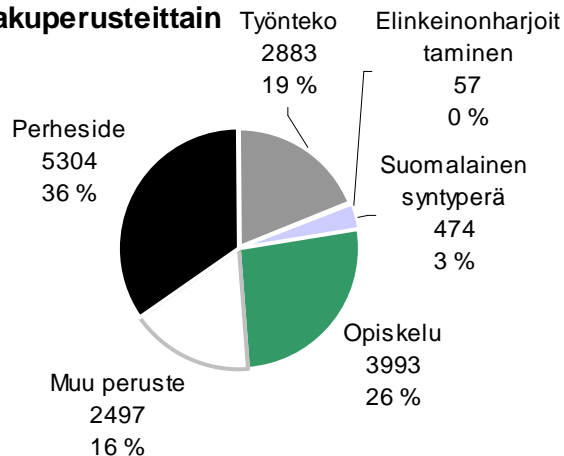
Myönteisten päätösten osuus tehdyistä oleskelulupapäätöksistä vuonna 2009 oli 83 %. Vuoden 2008 vastaava myönteisten päätösten osuus oli 88 %. Myönteisten päätösten suhteellinen osuus tehdyistä päätöksistä oli pienempi kuin useampana

aikaisempaa vuonna. Myönteisten ja kielteisten päätösten suhteet vaihtelivat huomattavasti hakuperusteittain. Oheisesta viime vuosien päätöksiä kuvaavasta taulukosta ja luvuista 5–8 ilmenee tarkemmin myönnettyjen lupien määrät.

OLESKELULUPAPÄÄTÖKSET									
Vuosi	2007			2008			2009		
	myönt.	kielt.	yht.	myönt.	kielt.	yht.	myönt.	kielt.	yht.
Työnteko	5 280	569	5 849	5 930	949	6 879	2 883	1 087	3 970
Elinkeinonharjoittaminen	68	13	81	67	10	77	57	13	70
Suomalainen syntyperä	374	33	407	395	98	493	474	159	633
Opiskelu	3 811	156	3 967	4 496	319	4 815	3 993	334	4 327
Muu peruste (*)	2 734	155	2 889	2 934	160	3 094	2 497	190	2 687
Perheside, avioliitto tms.	1 731	325	2 056	1 981	286	2 267	1 674	302	1 976
Perheside, lapset	2 358	215	2 573	2 763	247	3 010	2 654	342	2 996
Perheside, muu omainen	232	454	686	325	414	736	246	525	771
Perheside, Suomen kansalaisen perheenjäsen	709	106	815	715	116	831	730	100	830
Yhteensä	17 297	20 206	19 323	19 606	2 599	22 205	15 208	3 052	18 260

Vuonna 2009 myönnetyt oleskeluluvat hakuperusteittain

Vuosina 2007–2009 ratkaistut oleskelulupahakemukset eivät välttämättä ole tulleet vireille ao. vuosina, vaan mukana on myös aikaisemmin vireille tulleita hakemuksia.

5. Opiskelijan oleskelulupahakemukset

Vireille tulleiden opiskelijan oleskelulupahakemusten määrä laski noin 4 % vuoteen 2008 verrattuna (2008: 4 832, 2009: 4653).

Hakemusmäärän laskun voidaan joissain määrin arvioida johtuvan siitä, että hakukelpoisten ulkomaalaisten opiskelijoiden määrät laskivat huomattavasti etenkin ammattikorkeakoulujen puolella. Ammattikorkeakoulujen valintamenettelyissä otettiin keväällä 2009 käyttöön uusi kielitaitoedellytys, jonka mukaan hakijan on todennettava kielitaitonsa tietyillä ennalta määrätyillä kielitodistuksilla.

Opiskelijan oleskelulupahakemusten 10 suurinta hakijakansalaisuutta vuonna 2009 olivat:

- 1) Venäjän federaatio (890)
- 2) Kiina (658)
- 3) Yhdysvallat (254)
- 4) Nepal (212)
- 5) Nigeria (195)
- 6) Turkki (189)
- 7) Vietnam (186)
- 8) Intia (165)
- 9) Korean tasavalta (165)
- 10) Pakistan (163)

Opiskelijan oleskelulupapäätöksiä tehtiin vuonna 2009 yhteensä 4 327 (2008: 4 917.) Päätösmäärä laski vuoteen 2008 verrattuna 12 %.

Myönteisten päätösten osuus kaikista vuoden 2009 aikana tehdyistä opiskelijan oleskelulupapäätöksistä oli 92 %. Eniten opiskelijan oleskelulupia myönnettiin venäläisille (820), kiinalaisille (633) ja yhdysvaltalaisille (251) opiskelijoille.

Toisaalta suomalaisiin oppilaitoksiin valituista kamerunilaisista, ghanalaisista ja nigerilaisista opiskelijoista jopa yli 70 prosenttia sai oleskelulupahakemukseensa kielteisen päätöksen. Yleensä oleskelulupa jäi saamatta joko asiakirjaväärennösten tai puutteellisen toimeentulon vuoksi. Väärennöksiä havaittiin sekä henkilö-, opinto- ja työtodistuksissa että tilioitteissa ja sairausvakuutusasiakirjoissa. Ghanalaisten opiskelijoiden oleskelulupapäätöksistä kielteisiä oli 73 %, kamerunilaisten 71 % ja nigeriläisten 61 %.

6. Perhesidehakemukset

Ulkomaalaislain mukaisia ulkomaalaisen / Suomen kansalaisen perheenjäseniä ovat:

- aviopuoliso
- rekisteröity parisuhdekumppani
- avopuoliso (kahden vuoden yhdessä asumisvaatimus, ellei yhteisessä huollossa olevaa lasta)
- alle 18-vuotias naimaton lapsi, jonka huoltaja Suomessa asuva henkilö on
- huoltaja, jos Suomessa asuva henkilö on alle 18-vuotias.

Perhesiteen perusteella vireille tulleiden oleskelulupahakemusten määrä kasvoi noin 15 % vuoteen 2008 verrattuna. Perhesiteen perusteella vireille laitettuja oleskelulupahakemuksia oli vuonna 2009 yhteensä 8 509 (2008: 7 424).

Perhesiteen perusteella vireille tulevien oleskelulupahakemusten määrän voidaan ennakoida jatkossa yhä kasvavan merkittävästi kasvaneen turvapaikanhakijoiden määrän johdosta.

Perhesiteen perusteella haettujen oleskelulupien 10 suurinta hakijakansalaisuutta olivat:

- 1) Somalia (2 204)
- 2) Venäjän federaatio (1 354)
- 3) Intia (478)
- 4) Irak (400)
- 5) Turkki (320)
- 6) Afganistan (285)
- 7) Kiina (278)
- 8) Kosovo (209)
- 9) Vietnam (170)
- 10) Thaimaa (160)

Perhesidepäätöksiä tehtiin vuonna 2009 yhteensä 6 573 (2008: 7 087). Päätösmäärä laski vuoteen 2008 verrattuna 7 %. Myönteisten päätösten osuus kaikista vuonna 2009 tehdyistä perhesidepäätöksistä oli noin 81 %.

Eniten oleskelulupia perhesiteen perusteella myönnettiin venäläisille (1 255), somalialaisille (508) ja intialaisille (427).

7. Työntekijän oleskelulupahakemukset

Ulkomaalainen, joka aikoo tehdä ansiotyötä Suomessa, tarvitsee pääsääntöisesti työntekijän oleskeluluvan. Työntekijän oleskeluluvan myöntäminen on kaksivaiheinen prosessi. Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsee ensin osapäätöksessään luvan työvoimapoliittiset ja toimeentuloon liittyvät edellytykset, minkä jälkeen Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen työntekijän oleskeluluvan, ellei sen myöntämiselle ole laissa säädettyjä esteitä. Itsenäistä elinkeinoa tai ammattia Suomessa harjoittavan on puolestaan haettava elinkeinonharjoittajan oleskelulupa.

Työntekijöiden oleskelulupahakemuksia tuli vireille yhteensä 3 953 vuonna 2009, kun vastaava vireille tulleiden hakemusten määrä vuonna 2008 oli 6 848. Vireille tulleiden työntekijän oleskelulupahakemusten määrä laski 42 % vuoteen 2008 verrattuna. Myös muu peruste -ryhmässä (suuri osa työperäistä maahanmuuttoa) hakemukset vähenivät noin 11 % (2009: 2 883, 2008: 3 247).

Työntekijän oleskelulupapäätöksiä tehtiin vuonna 2009 yhteensä 3 970 (2008: 7 248). Kielteisten päätösten suhteellinen määrä kasvoi huomattavasti työntekijän oleskelulupahakemusten kohdalla verrattuna aikaisempiin vuosiin. Työntekijän oleskelulupapäätöksistä peräti 27 % oli kielteisiä vastaavan luvun ollessa vuonna 2008 18 % ja vuonna 2007 10 %.

Työntekijän oleskelulupien 10 suurinta hakijakansalaisuutta (vireille tulleet hakemukset) vuonna 2009 olivat:

- 1) Venäjän federaatio (1 096)
- 2) Ukraina (438)
- 3) Kiina (319)
- 4) Turkki (237)
- 5) Kroatia (220)
- 6) Thaimaa (168)
- 7) Filippiinit (150)
- 8) Bangladesh (119)
- 9) Jugoslavia (96)
- 10) Serbia (79).

Eniten työntekijän oleskelulupia myönnettiin venäläisille (898), ukrainalaisille (370) ja kiinalaisille (208) hakijoille.

8. Oleskelulupahakemukset muulla perusteella

Muu peruste -ryhmässä valtaosa hakemuksista koskee työperusteista maahanmuuttoa; kyse on sellaisten hakijoiden oleskelulupahakemuksista, jotka eivät tarvitse työntekijän oleskelulupaa työskennelläkseen Suomessa, vaan voivat työskennellä tavallisella oleskeluluvalla. Esim. erityisasiantuntijat, urheilijat ja valmentajat kuuluvat muu peruste -ryhmään. Myös ulkomaalaiset tutkijat ja au pair -sopimuksen perusteella Suomeen hakevat ulkomaalaiset kuuluvat tähän ryhmään.

Ulkomaalaislain mukaan ulkomaalaiselle on mahdollista myöntää myös tilapäinen oleskelulupa muun erityisen syyn perusteella, ja kun kyse on tällaisesta muusta kuin työ-, perheside- tai opiskeluperusteesta, hakemus katsotaan tulleen vireille muulla perusteella.

Muu peruste -ryhmään kuuluvat myös turvapaikanhakijoina maahan tulleet jotka eivät ole saaneet Suomesta kansainvälistä suojelua, mutta joille on myönnetty tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa maasta poistumisen estymisen tai yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella (hakijat esimerkiksi Somaliasta, Afganistanista ja Irakista).

Vireille tulleiden muulla perusteella haettujen oleskelulupahakemusten kokonaismäärä laski vuoteen 2008 verrattuna 11 % (2009: 2 883, 2008: 3 247).

Tämän suurilta osin työperusteisen hakuperusteen 10 suurinta hakijakansalaisuutta vuonna 2008 olivat:

- 1) Intia (693)
- 2) Venäjän federaatio (300)
- 3) Yhdysvallat (286)
- 4) Kiina (209)
- 5) Brasilia (90)
- 6) Japani (89)
- 7) Ukraina (87)
- 8) Thaimaa (83)
- 9) Nigeria (80)
- 10) Irak (77)

Oleskelulupapäätöksiä muulla perusteella tehtiin vuonna 2009 yhteensä 2 687 (2008: 3 273). Myönteisten päätösten osuus kaikista vuonna 2008 tehdyistä muu peruste -ryhmän päätöksistä oli 93 %.

Lähde: Ulkomaalaisrekisteri